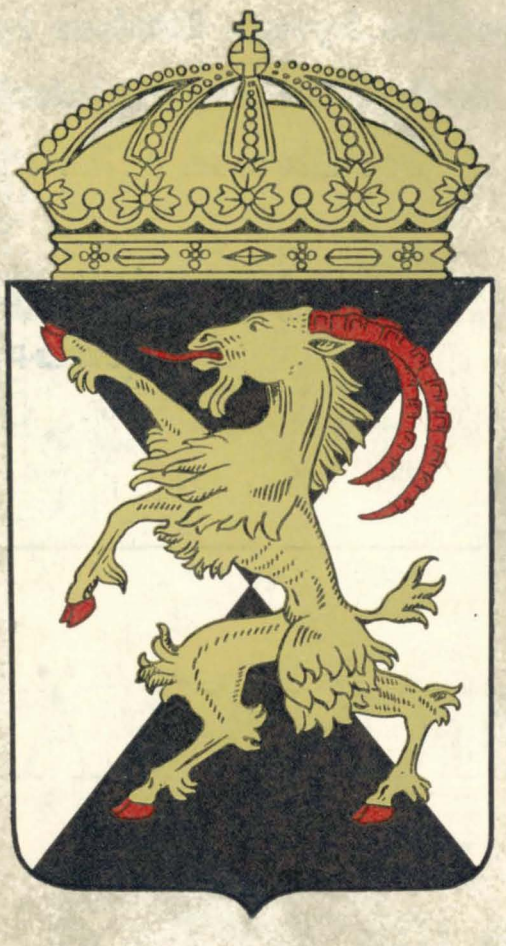

Gör hemmet trivsammare med

DURO

tapeter

DURO-tapeterna är en god exponent
för länets industri.
Därför nästa gång
DURO - LJUSÄKTA - TVÄTTBARA

A-B
DUROTAPET
HAGASTRÖM

För
rationell hårvård

Lundén & Skalin *frisersalong*

Södermalmstorg Gävle
Tfn 14647

Furuvik

— ett sommarparadis
för ung och gammal

"GER KAFFE FÖR PENGARNA"

Nu virvelrostat

BOCKEN - 1958

MEDLEMSBLAD FÖR HÄLSINGE REGEMENTES KAMRATFÖRENING

Redaktion: Kapten Bertil Strindberg och fanjunkare Harald Fisk

I detta nummer har medverkat major N. Frykberg, kapten O. Dahlström, fanjunkare L. Stoltz, kadett K. Björkenstam, samt redaktör S. O. Ruhmén

HÄLSINGE REGEMENTES KAMRATFÖRENINGS UPPGIFT

är att verka för vidmakthållandet och stärkandet av sambandet mellan regementet och bygden samt att främja samhörigheten mellan nuvarande och förutvarande hälsingesoldater.

Medlemskap kan vinnas av varje svensk man och kvinna, som hyser intresse för föreningens verksamhet.

*

Ordförande, Överste H. Berggren, Vallunge, Åbyggeby. Vice ordförande: Överste A. Henriksson, Gävle, överstelöjtnant Arne Dyberg, I 14, tfn 154 80, Gävle. Sekreterare: Kapten Gert Nilsson, Länsstyrelsen, Gävle. Kassör: Förvaltare E. V. Andersson, I 14, tfn 154 80, Gävle. Övriga styrelseledamöter: Riksdagsman Per Persson, Norrby 10, Runemo, landstingets ordf. Edvin Jansson, Harnäs, överstelöjtnant K. G. Sohlén, Strindbergsgatan 32, Stockholm, häradsdomare O. Östling, N. Valbo, riksdagsman Jon Jonsson, Bollnäs, vaktmästare H. Månsson, Fredriksdalsvägen 2 B, Gävle, häradsdomare J. A. Andersson, Hägnan, Trönödal, löjtnant E. Pira, Engelbrektsgatan 3, Gävle, hemmansägare Einar Berlin, Brogården, S. Valbo.

*

Vid medlemsanmälan eller anskaffning av medlemsnål, minnesskrift m m vänd Eder till Kapten Gert Nilsson.

Föreningens postgirokonto

137332

TJUGOFÖRSTA ÅRGÅNGEN 1958

GÄVLE 1958 GEFLEBORGS TRYCKERIAKTIEBOLAG

Detta Nummer

har tillkommit genom stöd av bl. a. följande firmor

F. Ahlgrens Tekn. Fabrik A/B, Gävle

A/B Elektro-Armatur, Gävle

Aktiebolaget Svenska Kullagerfabriken, Hofors Bruk

Vict. Th. Engwall & Co Kommanditbolag

Iggesunds Bruk A/B, Iggesund

Korsnäs A/B, Gävle 2

Carl Larsson Fotografiska Atelier, Gävle

Gävleortens Mejeriförening u. p. a., Gävle

Carl A. Ohlsson, Gävle

A. U. Wahlbergs A/B, Juvelerarefirma, Gävle

Jacob Wennberg Aktiebolag, Gävle

Eric Börjesson, Järnhandel, Gävle

Elektriska Kompaniet A/B, Gävle

Hallbergs Bokhandel, Gävle

A. Hildebrand, Hovjuvelerare A/B Gävle—Sandviken

Norelius & Thorssell A/B, Gävle

Söderlund & Lindström mek. verkstäder, Gävle

HÄLSINGE REGEMENTES KAMRATFÖRENING HYLLAR MINNET AV

Kassören Otto Johnson Falun

Löjtnanten K. J. Persson Furuvik

Direktören E. W. Walldie Stockholm

Majoren Gustaf Swedlund Gävle

Fanjunkaren L. O. Skyttner Gävle

Löjtnanten J. W. Danielsson Gävle

Översten Gunnar Nauckhoff Uppsala

Kaptenen R. H. Petersén Gävle

Fanjunkaren G. H. Johansson Orsa

f. d. Soldaten Per Svärd Alfta

Generalmajoren Hj. Säfwenberg Lövstabruk

Direktören Gerhard Nilsson Gävle

Hemmansägaren Gustaf Persson Trönödal

Furiren Karl Adolf Trygg Gävle

Inför 50-årsminnet av regementets förflyttning från Mohed

Kungl. Hälsinge regemente är i utpräglad grad ett bygdens regemente. Sedan gammalt är det fast förankrat i Hälsinglands och Gästriklands jord. Förankringen har sitt fäste i en gemenskap, som grundades redan i urminnes tider, då försvaret av landets frihet och oberoende såsom en hävdvunnen rätt och skyldighet direkt åvilade folket i sin helhet. Starkast fick kanske denna gemenskap sin prägel under indelningsverkets långa tid, då såväl befäl som manskap var fördelade över bygden och bundna till denna genom de boställen och torp, som utgjorde deras grundavlöning och där de i fredstid brukade jorden och i övrigt deltog i bygdens liv.

Regementet hör till de äldsta inom landet med sina rötter i de landskapsvisa bondehärar, som organiserades under vikingatiden och medeltiden, då enligt forntida lag, alla vapenföra män på vårdkasens kallelse, gick "man ur huse" för att deltaga i hembygdens försvar. Regementet leder sitt direkta ursprung från de landskapsfänikor, som genom utskrivning uppsattes under Gustaf Vasas regeringstid. Av dessa fänikor, som under början av 1600-talet ingick i ett norrländskt storregemente, bildades 1624 Kungl. Hälsinge regemente.

Någon särskild övningsplats disponerade icke regementet under sin första tid. Något behov härav förelåg icke heller, då regementet endast uppsattes när ofred rådde och därvid antingen låg i fält eller utnyttjades för skydd av rikets gränser.

Sedan Sverige blivit en stormakt med besittningar långt utanför landets nuvarande gränser krävde emellertid det strategiska läget en betydligt större beredskap än tidigare. Karl XI:s indelningsverk med det "ständiga knektehållet" växte fram och vi fick en yrkesarmé, där de över hela landet spridda indelta soldaterna utgjorde kärnan. I Hälsingland och Gästrikland skedde denna övergång 1682, då allmogen vid en sammankomst i Mo socken, mot befrielse från utskrivning, förband sig att upprätthålla regementet vid en ständig manskapsstyrka om 1200 man, fördelade på 8 kompanier.

I samband härmed framstod också kravet på en särskild plats för regementet, där detta kunde samlas för mönstring och utbildning. Som sådan valdes Mohed, i hjärtat av Hälsingland. Dit samlades det nu indelta regementet första gången för övningar år 1689. Från detta år intill förflyttningen till Gävle för 50 år sedan utgjorde Mohed Kungl. Hälsinge regementes mötesplats, dit det under fredens år sammandrogs för de föreskrivna regementsmötena och där under ofredens tid reserverna – de s. k. vargeringsbataljonerna – utbildades för att vara redo att fylla uppkomna vakanser i fältregementet.

Till denna gamla hed har under generationer tusen sinom tusen söner från Hälsinglands och Gästriklands bygder samlats för att övas i vapnens bruk. Oftast har de väl kommit för att efter några veckor återvända till torvan. Många gånger har det dock skett för att i ofredstid efter en nödtorftig utbildning draga i fält för att sedan kanske aldrig återkomma.

Men heden har inte endast varit en samlingsplats för det indelta regementet och senare tiders beväring utan också för befolkningen i sin helhet. Hit ha de anhöriga kommit för att kanske ta ett sista farväl av sina kära, innan de dragit okända öden till mötes. Men hit har man också under tiden för regementsmötena samlats under lördagar och söndagar för att få ett avbrott i vardagens grå enahanda. Särskilt var midsommarfirandet på heden enligt gammal tradition en folkfest av stora mått med deltagande från när och fjärran. Tillfällena till nöjen voro inte så stora förr, och man anammade med tillfredsställelse de möjligheter som lägret gav.

Heden kom på så sätt att bli en samlingsplats för hela bygden, vilket skapade en samhörighet mellan denna och såväl heden som regementet, som består ännu i denna dag. Få är väl de i de båda landskapen, som icke har anhöriga i tidigare led, vilka här gjort sin militärtjänst. Ännu finns säkerligen i bygderna mången kvar, som med vemod och saknad låter tanken gå tillbaka till sin ungdoms Mohedstid. För dessa, som här fått sin första militära utbildning och som här knutit vänskapsband för livet, utgör heden en källa till många minnen.

Nu ligger heden öde. Ej längre svajar den tretungade flaggan över lägerplatsen, ej längre hörs jägarhornens eggande smatter och kommandoorden eka över slätten. Där karolinertidens bataljoner med pikar och musköter marscherade fram och där senare tiders linjeraka skyttelinjer gick till bajonettanfall, där råder nu tystnad och stillhet. Väl finns en del av den gamla lägerbyggnationen ännu kvar, men även den torde snart skatta åt förgängelsen. Kvar står sedan endast den vid regementets förflyttning resta minnessten en, som för kommande generationer skall vittna om att här hade Kungl. Hälsinge regemente sitt hemvist under mer än 200 år.

För 50 år sedan

Huvuddelen av "barackstaden" å Mohed sådan den såg ut, när regementet lämnade mötesplatsen.

I höst för 50 år sedan lämnade Hälsinge regemente den mötesplats, varest i över 200 år dess krigsmän övats för fosterlandets försvar. I och med indelningsverkets avveckling, systemet stam och beväringens upphörande samt värnpliktstidens utökning blevo de gamla lägerplatserna otidsenliga. Det ansågs ur många synpunkter lämpligt att förlägga de förut indelta regementena i anslutning till större samhällen — helst städer.

Ur ekonomisk synpunkt var det fördelaktigt för en kommun att ha ett regemente inom sina gränser. För Hälsinge regementes vidkommande var det många om budet. Bl. a. voro Söderhamn, Bollnäs och Storvik på tal, men Kungl. Maj:t beslöt 1904 att inleda underhandlingar med Gävle stad, vilka resulterade i att Kungsladugården Vall, egendomen Kungsbäck och en del närliggande områden väster om staden enligt stadsfullmäktiges beslut 27. oktober 1904 överläts till kronan som kasern- och övningsområde.

Regementet skulle alltså lämna Mohed och draga in i de nya kasernerna vid Kungsbäck. »Vi draga in med Krusenstjern uti en jädrans fin kasern» sjöngs det av en »Moheding» i en nyårsrevy 1909.

Uppbrottets stund var alltså inne och avskedet från den gamla lägerplatsen firades givetvis med en minnesfest. Denna inleddes lördagen den 22. augusti 1908 med en kordial kamratfest, vilken bevistades av landshövding Ström och som gäster i övrigt sågos förutvarande officerare, underofficerare, underbefäl och soldater.

Officerskåren gav middag i officersmässen, varefter följde samkväm med skioptikonbilder (film fanns tyvärr icke på den tiden) och som avslutning gavs på kvällen ett sprakande fyrverkeri.

Då det kanske kan roa ännu levande, i middagen å officersmässen deltagande, officerskamrater att se framsidan av matsedeln från avskedsmiddagen återges den här nedan.

Samtidigt med officerarna gåvo underofficerarna i sin mäss middag för ett tjugotal förutvarande kamra-

ter, vilka hälsades välkomna av fanjunkare Schröder. Gästernas tack framfördes av underlöjtnant Pettersson och fanjunkare Rask. Även för manskapet fick dagen en särskilt festlig prägel.

Gamla kamrater, som under flydda dagar delat ljuvt och lett tillsammans, återsågo den dagen varandra, och det var med rörelse, som de gamla grå fanjunkarna och korpralerna omfamnade sina forna kompanichefer och återkallade minnet av flydda dagars Mohed och gångna tiders läger- och fältliv.

Minnesstenens avtäckning ägde rum söndagen den 23. augusti.

Efter intagen frukost, till vilken inbjudits honoratiores inom Mo socken, med kommunalstämmans ordförande landstingsman Magnus Östlund i spetsen, hördes vid ½ 10-tiden på söndag förmiddag tonerna till »förgaddringsmarschen» från den utanför officersbyggnaden samlade regementsmusiken. Här ordnades festtåget företrätt av musikkåren och med regementets fanor i täten, bland dessa den svart-vita från Oscar I:s tid i mitten. Tåget öppnades av landshövding Ström och regementschefen överste von Krusenstjerna samt avslutades av befälsövningskompaniet. Framför den ett stycke ute på Heden resta minnesstenen stannade festtåget. Gudstjänst förrättades sedan av regementspastor Hultin varefter regementschefen utbragte ett: »Gud bevare konung och fädernesland». Talarstolen beträddes därefter av kapten Sundberg, som i ett föredrag skisserade omständigheterna vid de ärorika segrar Hälsinge regemente har inristat på sina fanor. En fyllig manskör under regementsintendenten Ungers ledning sjöng »Hör oss Svea».

Överste von Krusenstjerna lämnade därefter i ett längre anförande en historik över Hälsinge regemente och Mohed genom tiderna varur följande må citeras: »Under tidernas lopp hava smärre jämkningar och ändringar väl skett i det därmed fastslagna indelningsverket, men i stort sett har det varit gällande till våra dagar, då det på grund av en tidsenlig omorganisation av kåren upphävts och börja avvecklas. Vid regementet har avvecklingen, som påbörjades 1902, gått så fort att av indelt manskap återstår endast 192 (ursprungligen 1200; förf:s anmärkning). Den tid torde således icke var långt avlägsen, då av vår indelta armé endast återstår minnet, men ett i vår historia inristat ärorikt sådant, som ock kan vittna om, att för sin tid var den ett mönster för arméorganisation.»

Vidare.

»Efter att sålunda i sekler ha varit övningsplats för generation efter generation av Helsinge regementes krigsmän, vilka här övats för fosterlandets försvar, står regementet snart redo att lämna sin gamla minnesrika mötesplats för att nästa år förläggas till Gefle.»

Talaren begagnade tillfället att framhålla det goda förhållande, som i allmänhet varit rådande mellan regementet och ortens befolkning. Särskilt uttalades tacksamhet för det tillmötesgående från befolkningens sida, som regementet rönt med avseende på beträdande av mark för dess övningar.

Till sist.

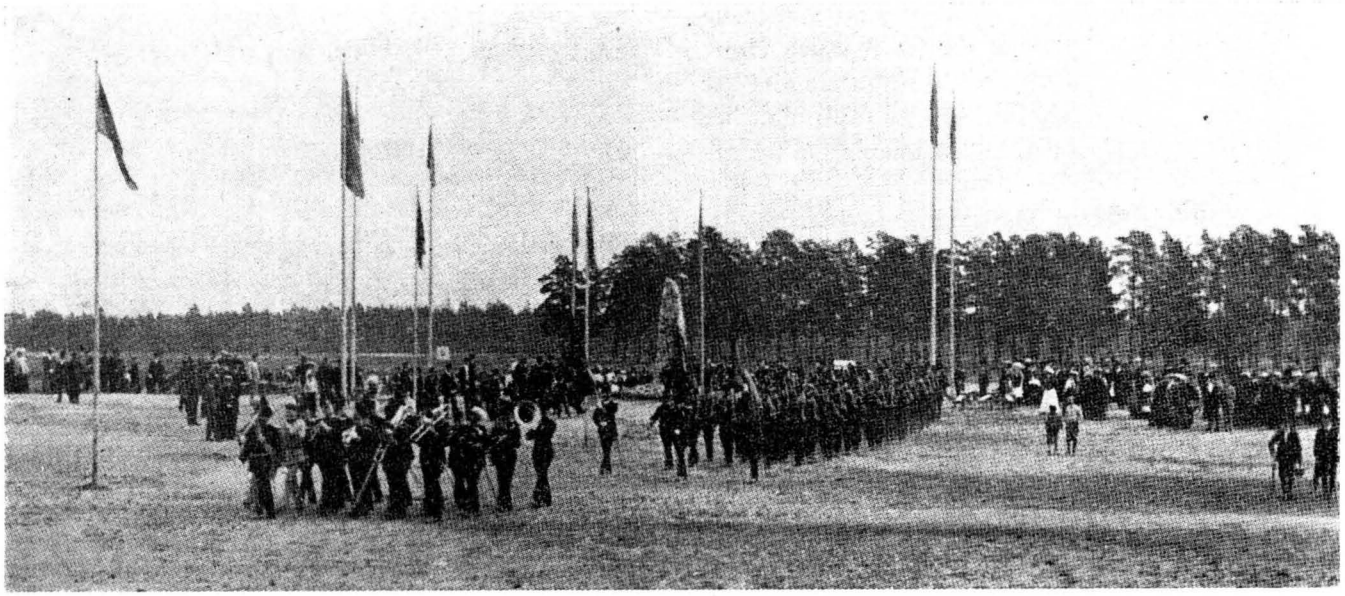
»För att hugfästa minnet av regementets sista år på Mohed och tillika utgöra ett varaktigt minnesmärke, som för efterkommande skall tälja, att Hälsinge regemente i över 200 år här haft sin mötesplats, har regementet rest denna minnessten, vars täckelse jag nu bjuder falla.»

Täckelset föll nu.

Den ståtliga minnesstenen utgöres av ett flera meter högt stenblock av vacker ohuggen grå granit bärande inskriften:

Mohed
Kungl Helsinge regementes mötesplats
1689—1908
Regementet reste stenen 23/8 1908

Fortsättning sidan 13

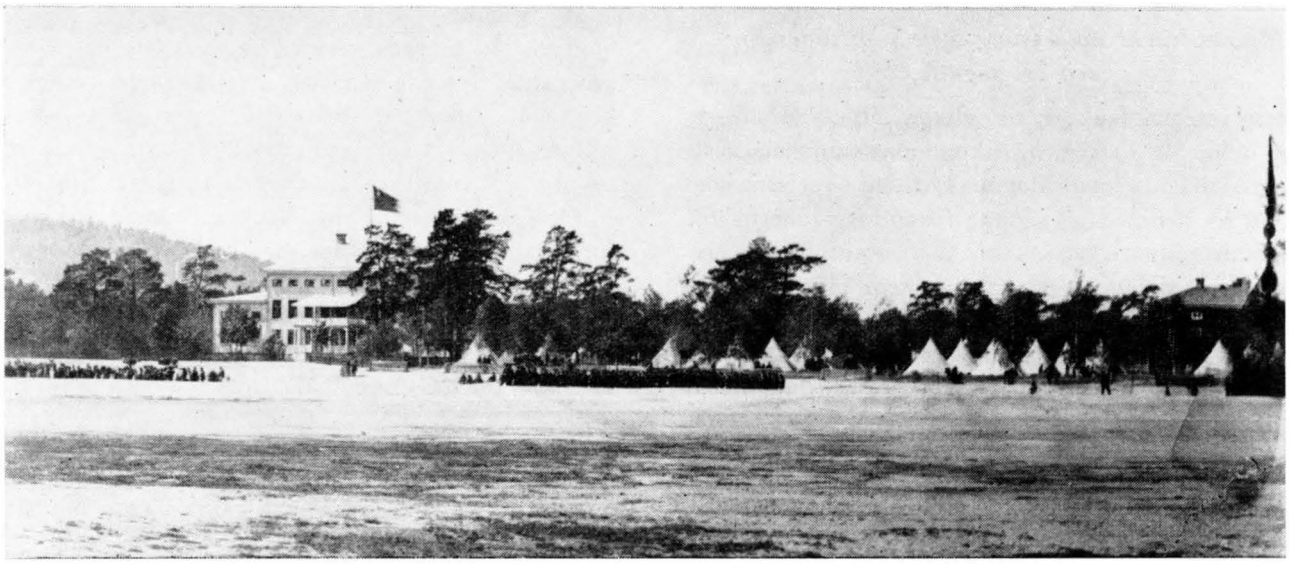

Här synes musikkåren och befälsövningskompaniet lämna minnesstenen efter densammas avtäckning.

Något om Moheds läger genom tiderna

»Jag undrar om det i något annat land funnits en motsvarighet till dessa fredliga krigsläger, inbäddade i de svenska skogarna, så undangömda, nästan isolerade, så rustikt troskyldiga, med sina knotiga indelta soldater, gamla murrande trotjänare, med sina hyggliga ljushåriga bondpojkar. En svensk exercished var något av det blondaste på Guds gröna jord.»

(Fredrik Böök)

Här en bild från Moheds läger.

I samband med det yngre indelningsverkets genomförande gav Karl XI befallning till regementscheferna att utse »en slät och tjänlig plats vid någon skog eller Kronans jägarbacke, varest regementet kampera kan».

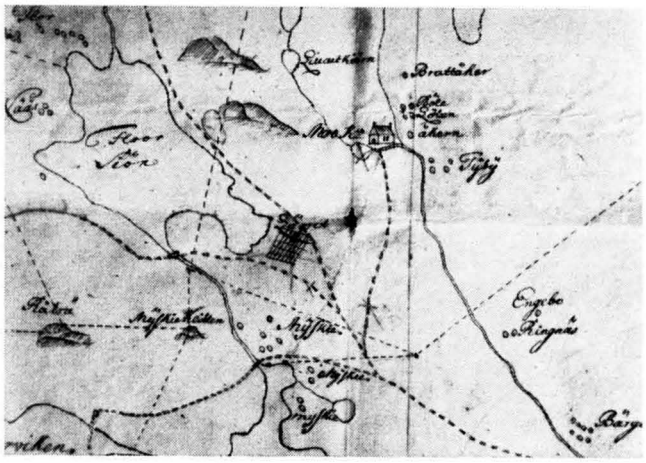
För Hälsinge regementes vidkommande blev det Mohed c:a 12 km väster om Söderhamn, vid den vackra av blånande höjder omgivna Florsjön. Ett utmärkt val ur många synpunkter. Bl. a. sammanströmmade där ett flertal betydelsefulla vägar.

Tidigare, sannolikt redan under drottning Kristinas tid, hade enligt traditionen regementets utskrivna soldater sammandragits för övningar på Florheds läger. Huruvida Florheds läger var en äldre benämning på Mohed, eller om det avsåg slätterna norr om Florsjön, har icke genom tillgängliga källor kunnat fullt klarläggas.

Ur ett brev från Kungl. Maj:t till länsstyrelsen i Västernorrlands län den 3. augusti 1687 må följande citeras:

»Såsom vi have i nåder gott funnit att låta genom de därtill förordnade kommissarier mönstra Helsinge- och Gestrikelands infanteriregemente under översten Ludvig Wilhelm Taubes kommando den 20. september nästkommande på det vanliga stället uti Mo socken i Helsingland, där regementet förr alltid plägar kampera, alltså är härmed till Eder Vår Nådige vilja och befallning att i låte denne mönstringstermin på vederbörliga ställen uti Helsinge- och Gestrikeland publicera med ord och påminnelse därhos att soldaterna måge bliva med fjorton dagars kost och underhåll till denna generalmönstring och kampering försedda, förutom vad de kunna behöva på marschen fram och tillbakars» (stavningen givetvis moderniserad).

Detta kan ju tydas så, att Florhed och Mohed var olika benämningar på samma plats, vilket också göres sannolikt genom nedanstående karta från 1680, där »Lägret» med ett något »spaljeartat» beteckningssätt finnes inlagt.

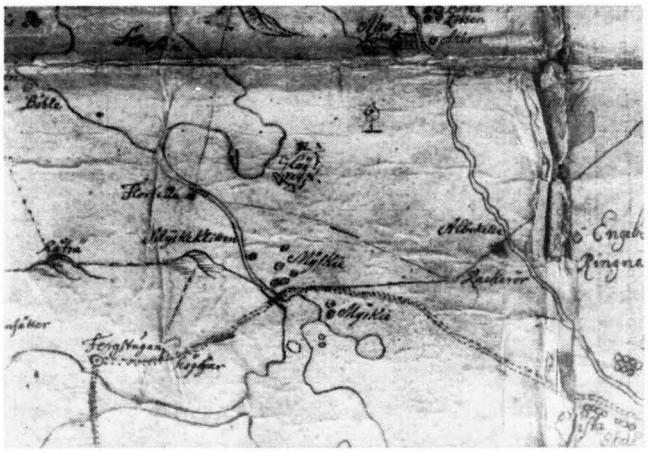

Geometrisk Afritning öfwer Skog- och Söderelwa.-ala?) med dess Sockne skillnader och Tilgränsande Allmänningar. Afrijtad Anno 1680.

Det ovan anförda utesluter dock icke möjligheten av att Florhed, som tidigare framhållits, skulle kunna ha varit en övningshed norr om Florsjön.

Generalmönstringar med regementet höllos emellertid å Florhedsläger 1685 och 1687 samt å Mohed den 9. maj 1690. Regementet var indelt sedan år 1682 i augusti.

Ä en annan karta från 1688 över socknarna Söderala, Mo och Skog finnes också »Lägret» utsatt, här utformat på ett annat sätt.

Kartan från 1688.

På vilket sätt »Lägret» ursprungligen kom i regementets ägo är icke fullt klarlagt, men det sannolika är att en »kronoallmänning» var den »släta och tjänliga plats» överste Taube ansåg vara lämplig vid fullgörandet av Karl XI:s intentioner.

Men det var icke nog med att exercisplatsen var utsedd, den måste också göras lämplig för sitt ändamål. Soldater från närliggande socknar kommenderades till heden. Träd fälldes, buskar röjdes, stenar och stubbar brötos samt undanforslades av starka och seniga soldatarmar. Mustiga eder strömmade ur de munnar, vilka under arbetspauserna vidarebefordrade starka drycker till torra soldatstrupar.

Det är icke meningen att i det följande, intill 1810, göra en kontinuerlig redogörelse för Moheds utveckling och händelserna därstädes, utan här kommer endast att beröras en viss epok i den gamla lägerplatsens historia — den efter det stora nordiska krigets slut.

Låt oss »hoppa in» på lägret någon gång under överste Buddenbrocks chefstid (1723—1738).

Mötesplatsen hade då icke samma omfattning, som den senare genom expropriering fick, och några kronan eller officerskåren tillhöriga byggnader existerade icke. All förläggning skedde i tält med undantag för sjuka, vilka förlades och vårdades i lämpliga gårdar i lägrets närhet. En del officerare och expeditioner synas också ha kommit »under tak».

I god tid före övningarnas början på heden hade soldaterna, beordrade genom »soldatposten» (en motsvarighet till senare tiders orderbud), samlats å kompanimötesplatsen, vilken vanligtvis låg i kompanibygdens mitt, oftast i anslutning till kaptenens (kompanichefens) boställe. Där inspekterades den samlade kontingenten av kaptenen, som såg till att varje man, varje korpralskap hade anbefalld utrustning samt att rotebönderna hade infunnit sig med erforderliga hästar och fordon för fraktande av kompanitrossen till mötesheden.

Överste Buddenbrock var en utomordentlig exerciskarl och hade givit de mest noggranna instruktioner för marschen till lägret. Bl. a. skulle tillses att soldaten gick, icke åkte eller red. Ett medel för bibehållandet av den, särskilt då för tiden, nödvändiga marschförmågan.

Efter ett i detalj uppgjort tidsschema marscherade kompanierna, många av dem med en pipare eller trumslagare i täten, till möteshedens östra gräns, där de 8 kompanierna iordningställde sina bivacker i skogen, bidande morgondagen, då de »i soluppgången», enligt order, samtidigt då spelet rördes vid den förut sammandragna lägervakten, skulle marschera in på lägrets centrum för avlämning till översten.

Sedan ägde tältslagningen och lägrets uppbyggande rum. Kompanierna tävlade därvid med varandra. Det gällde att först vara färdig med sin del av tältstaden och det på ett sådant sätt att vid »högst densammes» kommande inspektion allt skulle vara perfekt ordnat enligt utfärdade instruktioner och anvisningar. Tälten voro på denna tid fyrkantiga och avsedda för 8 soldater, vilka lågo »skaföttes» med fötterna mot kamratens höft. Tälten för lägervakt och officerare med expeditioner voro större.

Under regementsmötet denna tid slogs revelj kl 3.30 och övningarna började kl 4. Mötet varade dock icke längre än 10 dagar. Lägervaktens gevär skulle enligt Buddenbrocks order vara laddade med löst krut och officerarna på vakten »salverar» honom blott en gång om dagen. Han föreskrev även att »när officeren lyfter på hatten» får han ej bocka sig. Den nutida hälsningen med handens förande till huvudbonaden var då ej införd.

Som förut nämnts var Buddenbrocks en exerciskarl av stora mått och det var huvudsakligen exercis, något skjutning och handgranatkastning som övades. Den tidens handgranater voro ihåliga järnkulor fyllda med svartkrut och försedda med stubin, som tändes med en lunta före kastet; vikt 1—3 kg. De officerare och underofficerare, som voro »slätta» i exercisen skulle kompanichefen, enligt Buddenbrocks order, samla hos sig mellan regementsmötena för att utbilda till dugande instruktörer. Färdigheten blev också stor och under regementsmötet 1735 övades regementet att göra handgrepp dels efter, dels utan kommando (efter tecken) och slutligen efter trumslag. *Också ett sätt att bereda sig för krigets värv!* Någon övning i fälttjänst förekom knappast.

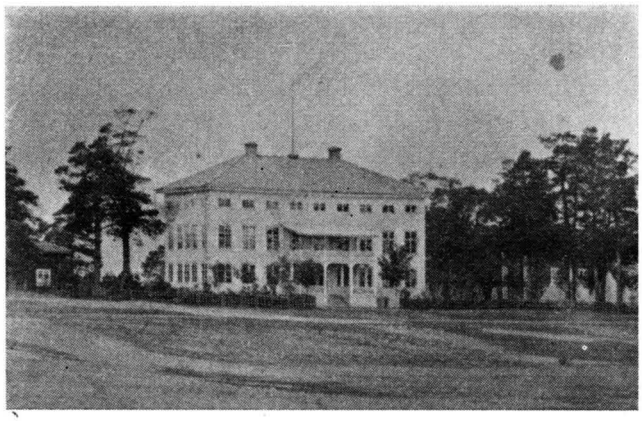
Ja, det var ju en del detaljer rörande lägret å Mohed under Buddenbrocks tid. Nämnas bör kanske att B. sedermera blev general och chef för de i Finland för kriget mot Ryssland 1741—1743 sammandragna svenska trupperna.

Det av hattarna igångsatta kriget fick en snöplig utgång. Syndabockar skulle skaffas fram. En av dem blev Buddenbrock, vilken halshöggs 1743 den 16. juli på den sedermera s. k. Generalsbacken i Stockholm. En upprörande eftergift åt det allmänna hämndbegäret.

Vi övergå nu till en något senare epok, den som börjar efter finska krigets slut 1809.

Lägret hade då ett annat utseende. Under överste von Platens chefstid (1809—1815), antagligen våren 1810, påbörjades en synnerligen livlig byggnadsverksamhet i västra delen av Mo läger. En del soldater (timmermän) och civilister voro sysselsatta med att lägga grunden till något, som skulle bli större än de soldattorp de voro vana att uppföra, ja, till och med större och pampigare än själva överstebostället Mårdnäs. En slätrakad herre med korta polisonger gick omkring och övervakade arbetets utförande. Det var herren till Högbo bruk i Gästrikland, premiermajoren vid regementet och överstelöjtnanten i armén Theodor Nordenadler, initiativtagaren till uppförandet av den s. k. »lägerbyggnaden», sedermera kallad officerspaviljongen. Det var begynnelsen till en byggnation, som avslutades först 1903.

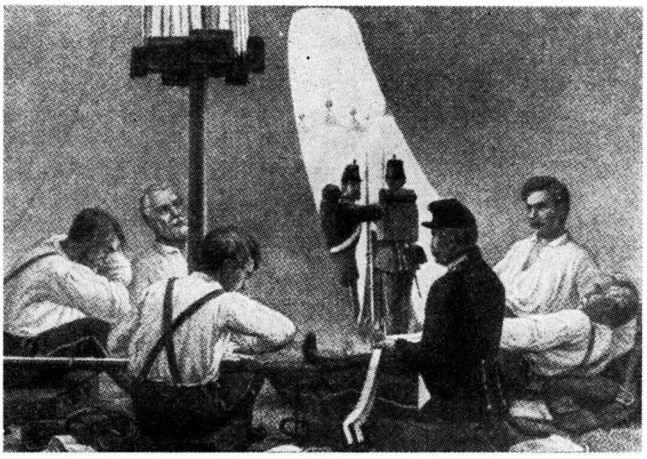
»Lägerbyggnaden» disponerades under mötestiderna av officerskåren. Den var ursprungligen avsedd endast för regementsofficerare, men upplåts av överste von Post snart åt officerskåren i dess helhet. Innan detta skedde lära kompanicheferna varit betänkta på att uppföra en egen byggnad (se längre fram om kaptensbostaden »Bläckhornet»). Von Post (chef 1815—1847) ansåg till en början att det var förvekligande för officerarna att ligga inomhus, de borde ligga i tält. Regementet hade nyligen deltagit i tvenne krig: 1808—1809 års finska samt 1814 års mot Norge, och officerarna voro vana vid fältlivets vedermödor. Vid närmare kännedom om klimatet ändrade von Post mening.

Lägerbyggnaden 1860. Efter ett av de första fotografier som tagits.

Först på 1830-talet tapetserades lägerbyggnaden och försågs med eldstäder. Det var ett härdigt släkte dåtidens herrar officerare.

Från 1800-talets början hade de fyrkantiga tälten ersatts med de för en längre kampering lämpligare runda, rymmande ett helt korpralskap, d. v. s. 25 man.

Det inre av ett soldattält. Efter teckning av U. E. Sparre 1866.

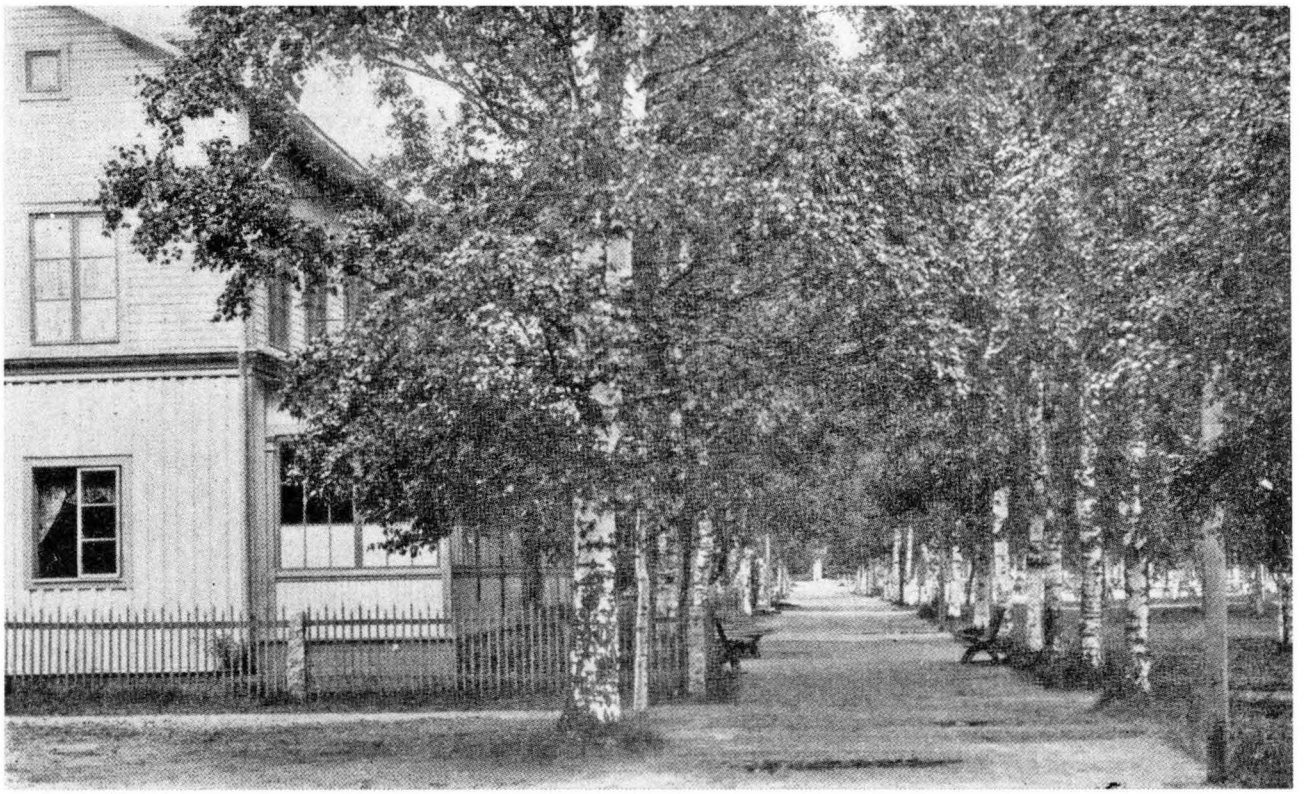
Någon förläggning inomhus för manskapet förekom icke heller nu. De enda av nämnda kategori, som kommo i åtnjutande av denna förmån voro de sjuka. Regementet hade sedan äldre tider tillbaka hyrt en byggnad vid Mo—Myskje, i närheten av gästgivaregården med samma namn.

Att här i detalj skildra bebyggelsen och exercishedens utveckling mellan åren 1810—1908 medger icke tilldelat utrymme och torde knappast intressera någon av »Bockens» läsare. Emellertid ska det väsentliga skildras.

Det första förrådshuset för stammens persedlar uppfördes år 1832, om man får tro en i krigsarkivet förvarad, år 1882 upprättad inventarieförteckning över kronan tillhöriga byggnader. Enligt överste Leijonhufvuds biografiska anteckningar uppfördes, jämlikt Kungl. brev av den 15. september 1835, under von Posts chefstid även ett större förrådshus för beväringsmanskapets utrustning. Beväringens persedlar hade förut förvarats i Söderhamn, vilket bl. a. framgår av en »anmärkning» till 1817 års generalmönstringsrulla där det står:

»Regementets Compagnie Trossbodar äro alla i gott stånd. Den till Bevärings Manskapets Persedlars förvarande anslagne Trossboden i Söderhamn tarfvar reparationer och till dess iståndsättande har till Kungl. Krigs-Collegium ingått kostnadsförslag, hvarå Resolution ej hunnit ankomma.»

En matpaviljong för underofficerskåren, den s. k. Hagabyggnaden, uppfördes åren 1838—1840. Haga var ursprungligen boställe åt chefen för Arbrå kompani, men utdömdes vid laga syn och flyttades till Mohed, där den blev underofficerskårens mässbyggnad. Hur den såg ut efter under åren utförda tillbygg-

Det fanns vackra björkalléer å Mohed.

nader och renoveringen 1903—1904 (till Hälsingemanövern 1904 med dess kungabesök) framgår av ovanstående bild.

Den 8. juli 1840, under pågående generalmönstring kom elden lös i musikkasernen, vilken av brist på eldsläckningsmateriel brann ned i grunden. Musikkasernen var alltså uppförd före nämnda datum. Någon handling visande exakt tidpunkt för dess tillkomst har emellertid av författaren icke kunnat uppspåras.

Det blev en paus i bebyggelsen fram till överste Reuterskiölds chefstid (1856—1860), då den åter kom i gång. I närheten av Florsjön uppfördes 1857 krutkapellet (ammunitionsförrådet). 1859 byggdes den första manskapsbaracken av en byggherre vid namn Eric Rådström samt år 1860 ett förrådshus enbart för beväringsutrustningen och så sjukhuset. Som sjukhus hade regementet förut använt en förhyrd gård i Mo Myskje. Den gamle originelle regementsläkaren Rahmström tyckte det var tråkigt behöva flytta över till Mohed från Mo Myskje, där han av resande, som togo in på den närliggande gästgivaregården, hade tillfälle att uppsnappa nyheter och höra en del skvaller.

Under överste Bergmans korta chefstid 1860—61 (han blev sedermera landshövding i Norrbottens län) uppfördes på officerskassans bekostnad arkivbyggnaden å samma plats, där den nerbrunna musikkasernen förut legat. Byggnaden ifråga såldes sedermera till kronan för att begagnas av regementets skolor.

Exercisheden började bli för trång. Det fordrades mera utrymme. Under överste Leijonhufvuds chefstid (1864—1868) genomfördes delvis den under tvenne föregående regementschefer förberedda exproprieringen utav flera tunnland av kringliggande byars skogsmark.

1873 färdigställdes tre baracker för beväringen. De kommo att ligga mellan den senare uppförda s. k. rekrytbaracken och den 1859 uppförda, sedermera till exercishus ändrade första baracken. Först efter 1901 ombonades desamma och försågos med kaminer.

Under överste Muncks chefstid (1882—1893) var byggnadsverksamheten å Mohed synnerligen livlig. Äldre generationer, de äro nu borta de flesta, talade med hänförelse om »Munckens» tid. Initiativrik, energisk och intelligent gjorde han allt vad göras kunde för lägerplatsens förbättring, utvidgning och försköning. Den stora s. k. rekrytbaracken, med plats för 20 underofficerare och 400 man, färdigställdes. Nya förrådshus, smedja och arrestlokaler sågo dagens ljus. Hör och häpna nutida människor — officerskårens kassa hade dittills bekostat smedja och arrestlokaler. Lägerplatsen utvidgades ytterligare genom expropriation och de under företrädarna igångsatta trädplanteringarna fortsattes.

Det för senare generationer »mohedingar» kända stora huvudförrådet var färdigt för avsyning senhösten 1890 och dit flyttades från rotarna de indelta soldaternas första munderingar.

Mohed var en sandslätt och det gick trögt med exercisen i den mjuka sandmarken, där man på vissa ställen sjönk ner ända till anklarna. Under blåsiga dagar dammade det rätt friskt, varför Florsjöns vatten

utgjorde en verklig vederkvickelse för dammiga och trötta krigare. För att binda dammet besåddes, på initiativ av överste Munck (vem annars!) en tredjedel av fältet med s. k. sjöhavre. Den besådda delen av fältet omgärdades och fick icke beträdas. Resultatet blev gott och exercisheden så småningom dammfriare och lättare att »harva» på, som det numera heter på beväringsspråket. Det var mycket med noggrann marsch och exercis på den tiden.

Efter Muncks chefstid synes det mesta ifråga om nybyggnad ha varit undanstökat. Dock tillkom ett gevärsförråd av tegel, de s. k. kompanibodarna, kompanimatsalarna nere mot Florsjön och modernt ordnade marketenterier med verandor. Dessutom en del om- och tillbyggnader å officerspaviljongen, bl. a. år 1896 en ny mäss- och matsal för officerskåren.

Strax väster om officerspaviljongen låg det s. k. »Bläckhornet», namnet anger hur byggnaden ungefär såg ut, kvadratisk med sluttande tak och en skorsten i mitten. Här hade det indelta regementets 8 kompanichefer var sitt rum. Byggnadens uppförande torde ha bekostats av kompanicheferna själva. Tidpunkten för densammas uppförande har icke kunnat klarläggas.

För manskapets trevnad sörjdes även. 1898 tillkom ett soldathem. Enligt uppgift skulle regementspastor Hultin ha varit den drivande kraften bakom hopsamlandet av medel för hemmets uppförande.

De sist uppförda byggnaderna å Mohed voro de s. k. lägerhyddorna, en följd av 1901 års härordning, då förläggning inomhus måste ordnas för till regementsmötena inkallade tvenne årsklasser. De togos i anspråk första gången 1904.

En icke oviktig detalj vid krigsmäns utbildning är användandet av skjutvapen. Härför fordras, utom vapen och ammunition — skjutbanor. Å Mohed funnos, åtminstone från 1880-talets början, tvenne skjutbanor, »den lilla» (eller norra) samt den södra. Florsjön utgjorde för bådadera kulfånget, och på dess botten ligger mycket bly samlat genom tiderna. I samband med införandet av 1867—89 års remingtongevär, med dess längre skottvidd, förlängdes på 1890-talet den södra banan och breddades samt erhöll benämningen »den stora».

På grund av terrängförhållandena måste för skjutning på 400 och 600 m träställningar uppbyggas, vilkas rankighet ej bidrogo till skjutresultatens höjande.

Något om övningstiden å Mohed

kanske också vore på sin plats.

Under tiden för uppbyggandet av vårt stormaktsvälde synes utbildningen av regementets utskrivna soldater ha ägt rum å särskilda kamperingsläger i och utom landet. Genom kungl. brev 20. nov. 1680 anbefalldes att vid de då indelta regementena (i Dalarna, vissa delar av Norrland samt Finland) skulle det en gång i månaden hållas kompanimöten. Tretton år senare (regementet var som förut påpekats sedan augusti 1682 indelt) anbefallde Karl XI att förenämnda möten skulle hållas i mitten av varje kompanis »stånd» samt dessutom att regementet skulle övas å Mohed 14 dagar under augusti månad. Såväl tiden för regementsmötet som övningstidens längd varierade sedermera. Vanligtvis hölls regementsmötet under senare hälften av juni och början av juli månader.

Från och med år 1781 tillkommo *befälsmöten.* Till dessa möten inkallades till att börja med endast officerare, sedermera allt befäl. Avsikten med befälsmötena var givetvis att preparera befälet för utbildning av stamrekryter och soldater samt efter 1812, när systemet stam och beväring var genomfört, även beväringen. Men det var icke endast arméns beväring, som övades å Mohed. I brödmönstringsrullor från åren 1876—1880 har artikelförfattaren funnit sammanlagt 1.846 st *sjöbeväringar* fördelade för utbildning på 12 kompanier. Sjöbeväringen utgjordes av från kustsocknarna uttaget sjövant folk avsedda att utgöra en reserv till de indelta båtsmännen.

Förutom befäls-, rekryt-, bevärings- och regementsmöten voro även underbefälsskolor samt skarpskyttemöten förlagda till Mohed. Till skarpskyttar (1826—1878) uttogs bland jägarna 8 soldater från varje kompani. De skulle vara särskilt goda skyttar och utrustades med bättre gevär, eller för längre håll skottställda sådana, än det övriga manskapet (jämför nutidens prickskyttar). Skarpskyttemötenas längd var 8 dagar.

Som förut nämnts infördes år 1812 beväringsinrättningen i Sverige — en följd av de Napoleonska värnpliktsarméernas framgångar — och vi skola något granska den till Mohed inkallade beväringens övningstid under 1800-talet fram till Mohedsepokens slut.

År 1812:	12 dagar till att börja med. 14 dagar längre fram.	Första övningskontingenten på Mohed 1813.
År 1858:	30 dagar lika fördelade på de två första åren.	Utökningen ett resultat av det s. k. Krimkriget med bl. a. västmakternas besättande av Åland. 2. klassens beväringsmöte (= nutida repövning) tillkom år 1859.
År 1885:	42 dagar fördelade på två år.	
År 1892:	90 dagar, varav 68 dagars beväringsmöte o. 22 dagars regementsmöte.	

Forts. sid. 26.

«De blivit män i staten de forna pojkarna«. *Vilka äro de?*

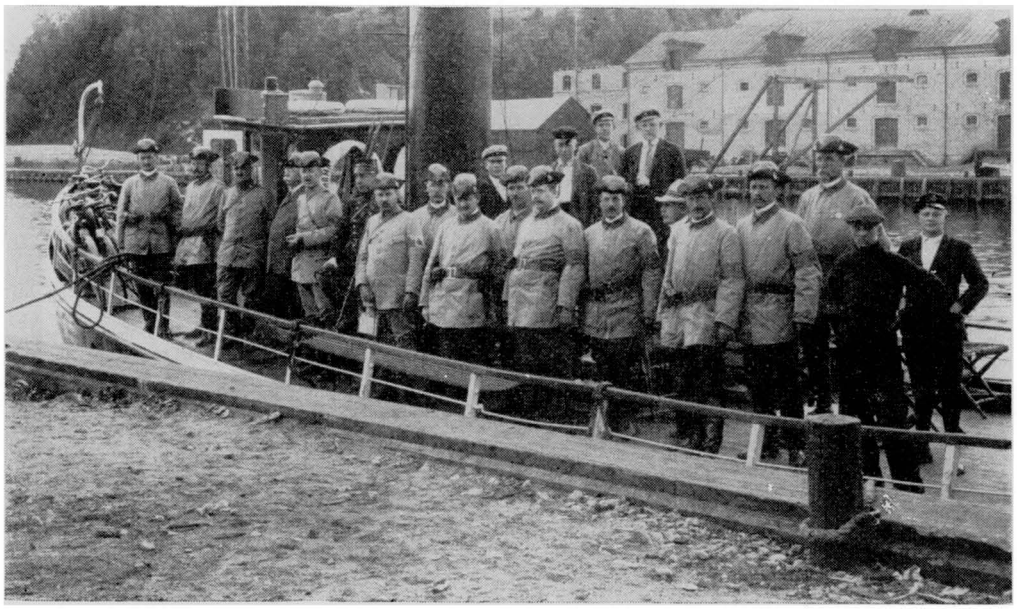
Fråga 1

1. Skolpojken i uniform framför de övriga.

Fråga 2

2. Skolpojken längst till höger å bogserbåten.

Svar sid. 22.

För 50 år... Fortsättning från sidan 7

Kanonsalut dånade, fanfarer ljödo och så utbringade översten ett med 2-faldiga hurrarop besvarat leve för Hälsinge regemente och mötesplatsen Mohed, varpå »Du gamla du fria» avsjöngs unisont.

Den högtidliga akten avslöts med förbimarsch framför stenen, under det musikkåren utförde Hälsingarnas paradmarsch.

Det sista taptot å Mohed skildras av Olof Arborén i hans bok »Svart och Vitt» på följande sätt: »I den vanliga taptomarschen kring lägerområdet skulle denna gång både officers- och underofficerskårerna deltaga. Vi ställde alltså upp bakom barandra omedelbart efter musikkåren. Ingen vid den uppställningen deltagande skall någonsin glömma hur det då kändes där innerst inne. Vid trumslagarnas ta ta ta fattades vi alla av vemod och gripenhet, så det värkte i bröstet. Jag känner ännu hur det satt som en klump i halsen. När detta ståtliga tapto med sitt imponerande taktfasta följe passerade förbi, kunde man med största tillfredsställelse konstatera, att stundens högtidligheter och allvar gjort ett mycket starkt intryck på den inte alltför lättrörda hälsingesjälen.

Omedelbart efter taptots slut rådde en lång beklämmande tystnad bland de 150 deltagarna — intet öga var torrt.

Vid den mässafton, som efter taptot för oss slöt denna historiska dag, var stämningen en helt annan än den vanliga. Det var som hos en stor familj, vars alla medlemmar kända att nu måste de för alltid lämna sitt gamla kära hem, där de trivts så innerligt gott och haft det så bra. Aldrig mer skulle de få återse 'sitt' Mohed, nu skulle de planteras om i helt nya och förändrade förhållanden.»

Förrådsöverflyttningen ägde rum under hösten 1908 och vintern 1909 och den 13. april 1909 invigdes de nya kasernerna i Gävle. Men därom i nästa års nr av »Bocken». *Nils Frykberg.*

REKRYT 1958-1959

214 Hedlund från Gävle släpper ingen hm, hm genom grinden.

Stridsvagnen bekämpas av 57 Hjalmarsson från Alfta och 58 Larsson från Flugbo.

Yrkesskicklighet och lugn skänker trygghet. Se på 53 Jonssan från Forsbacka.

Punktlig och allvarlig är 1214 Nordin när han hissar vår tretungade fana.

Signalisten 308 Nord från Tierp provar förbindelsen.

Ett eftertraktat jobb har 60 Jansson från Österfärneba.

130 Johansson från Forsbacka låter icke något brännas vid.

För ordningen i registret svarar bl. a. 53 Sundkvist från Gävle.

Vi vill, vi kan – – – synas Granat och Hedlund från Valbo och Linder från Sandviken tänka.

Rekryt 57 ser tillbaka

361127-757 Sven-Oskar Ruhmén var en av de många som fullgjorde sin 1. tjänstgöring vid I 14 1957/1958. Här upplivar han minnena från den tiden.

I fjol den här tiden var jag en kronans soldat. Som kröp i vattenfyllda diken på Lilla fältet, sköt på kvartsfigurer vid 300-metersvallen, gick tvåmilsmarscher och fick skavsår, exekverade Ex I på kaserngården och — sprang med permissionssedlar!

Vad jäkligt jag tyckte det var! Tiden fram till »Muck» föreföll mig så oändligt avlägsen! Först en lång, mörk och ruggig höst. Sedan vintermånaderna — dessa kalla, övningsfyllda, fruktade slutmånader. Ja, faktiskt — 14. mars, muckardagen, som stod skriven i eldskrift framför oss — tedde sig för mig som en hägring.

Men en vacker dag — nej, det är förresten fel; snön yrde och piskade oss i ansiktet när vi lämnade Kungsbäcks kaserner — visade i alla fall almanackan på den 14 mars. Och bara en pinne återstod — ensam och övergiven — på muckarkammen. Vi hade fullgjort vår utbildning till krigare. Nu väntade det civila livet igen.

Vi var naturligtvis glada att soldatlivet var slut. Men ändå kändes det lite underligt att så där plötsligt bli en »fri man» igen. »Luckan» upplöstes. Nu skulle kompisarna skingras för vinden. Åka hem till sitt — utspridas lite här och där i länet. Undra om vi skulle träffas igen?

Visst har jag träffat rekrytkamrater, rätt många förresten, men givetvis inte alla. Många kanske man aldrig träffar. Det tänkte man inte på under rekrytttiden. Då levde man bara i nuet. Grabbarna, som man kamperade ihop med i vått och torrt i tio dryga månader, bildade så att säga ett fotbollslag. Och inte tror man att ett fotbollsgäng blir upplöst efter en säsong.

Så här efteråt ser man på militärtiden med lite andra ögon. Var det egentligen så besvärligt? Nej, ingalunda! Därmed inte sagt att jag skulle vilja ikläda mig kronans grå mundering och göra ytterligare ett rekrytår! Därtill är ens tid alltför dyrbar. Ett års uppehåll i det civila arbetet är tillräckligt lång tid — sett inte minst ur ekonomisk synpunkt.

Nej, jag menar så här: vi hade det hårt under utbildningstiden många gånger. En hel del kraftuttryck användes i vokabulären. Men det har man glömt nu — åtminstone det mesta. Nu är det bara de glada, trevliga minnena som dyker upp på näthinnan emellanåt. De mindre roliga episoderna ser man med överseende på — »ja, det måste väl vara så. Om vi ska kunna tjänstgöra som krigsdugliga soldater. Om det skulle braka lös.» Så resonerade man inte, när man låg där i diket och ålade!

Och hur var det inte under de fem kalla fältveckorna i vintras? Visst minns man transporterna på lastbilsflaket, men man minns framförallt de där soliga, uppmuntrande händelserna som lyste upp krigarens grå vardag. Som t. ex. när veckan uppe vid Dellensjöarna var slut, och transporten »hemåt» började. Kung Bore var synnerligen envis, gjorde allt för att »frysa ner» oss. En natt var det speciellt besvärligt. Kvicksilvret bara sjönk och humöret hos grabbarna visade samma tendens.

Men i Trönö började solen skina — mitt i smällkalla natten. Den visade sig i form av en trönöbo, som är en av de mest generösa och frikostiga människor jag stött på. Han hade lagat i ordning kaffe och annan varm dryck åt ett helt kompani! 140 man fick en extra förplägnad tack vare denne hedersknyffel.

— Jag hörde att ni var på väg söderöver. Förstod att ni måste frysa och kunde inte somna när jag tänkte på er därute i kylan. Så därför bjöd jag på det här storkalaset. Drick nu pojkar!

Trönöbons uppmaning behövde inte klinga ohörd. Och 140 man hoppades att den mannen måtte få en prick i himlen för denna gärning...

Ja, episoderna kommer över en när man sitter och bläddrar i minneskammaren så här. Tänk, när vi hade kompaniafton i hembygdsgården i Bjuråker! 100 man och hela bataljonsexpeditionen trängdes i en liten lokal, vars väggar och tak säkerligen aldrig utsatts för dylika påfrestningar. Jag syftar på de applådstormar som uppstod när programledaren lurade upp bataljonsstaben på scenen och lät officerarna agera skådespelare i pjäsen »Prinsessan och draken». Med batchefen, överstelöjtnant Almgren, i drakens roll!

Mycket mer vore att säga — utrymmet tillåter inte. Men några ord »på vägen» till 58-orna från en gammal erfaren rekryt (som alltså muckade i våras!): ni tycker att Muck ligger långt borta. Det har ni ju fått höra att även jag tyckte förra året den här tiden. Men resonera inte så! Ta en dag i sänder, fullgör er utbildning ordentligt och kom ihåg att övningstiden bjuder på minnen som man aldrig glömmer. Nästa sommar är »lumpen» ett minne blott — som ni skrattar och ler åt. Även om ni just nu har ett litet helsicke.

Själv kanske jag snart får dra på mig militärkläderna igen. Som repgubbe! Många av mina kompisar har redan fått inkallelseorder om repetitionsövning i vår. Så vem vet — vi kanske möts på manöver i vinter. Repgubbarna brukar alltid få »slåss» mot rekryterna...

Sven-Oskar Ruhmén.

Kungliga Hälsinge Regemente går högvakt

Granna »Hälsingar» på väg till Kungl. slottet.

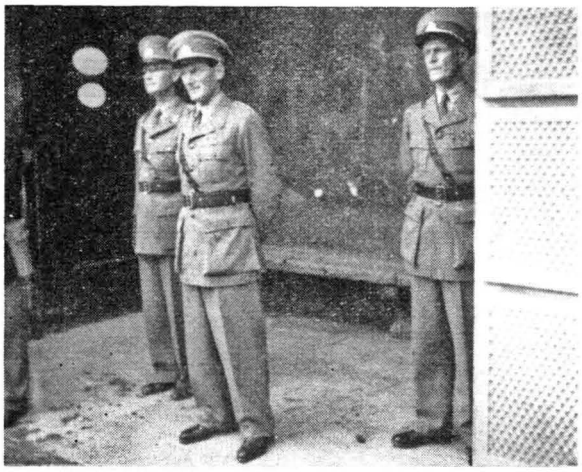
I våra dagar, när Stockholms garnison genom indragningar och förflyttningar av militära förband i hög grad uttunnats, får regementen från landsorten ofta bestrida högvakt på Kungl. Slottet. Av denna anledning var det som Hälsinge Regemente i augusti 1957 fick i uppdrag att under två dygn svara för den konungsliga familjens och slottets säkerhet.

Det var första gången i modern tid som regementet gjorde vakttjänst i denna form, i Stockholm kanske bäst att tillägga, eftersom I 14, som varje gävlebo kommer ihåg, under krigsmaktsövningen hösten 1952 gjorde högvaktstjänst på slottet i Gävle, där kungen då bodde. Det var Livkompaniets plutonchefsskola, som i samband med studiebesök i Stockholm fick det hedrande uppdraget att lördagen den 17. och söndagen den 18. augusti svara för högvakten. Som vaktchefer tjänstgjorde dåvarande löjtnanten O. Dahlström och löjtnant Å. Sundstedt. Fanförare och tillika vaktchefs ställföreträdare var fanjunkarna L. Stoltz och A. Pedersén.

Redan i början av juni månad började förberedelserna för den stora händelsen. Enligt direktiv av »högvaktsveteranen» fanjunkare Stoltz byggdes på kaserngården upp en »yttre borggård» med hjälp av trästående och träkanoner, allt för att övningarna skulle bli så verklighetstrogna som möjligt. Varje vecka förekom högvaktsexercis så ofta tiden medgav och ibland mer ändå. Det behövdes sannerligen för att öva in det invecklade ceremonielet på rätt sätt. Tyvärr gavs ej tillfälle att träna till klingande musik, eftersom regementsmusiken på våren rationaliserats bort. Den frivilliga musikkåren ställde sig emellertid en kväll till förfogande. Men när alla musiker och kompaniet stod uppställda på kaserngården, visade det sig, att nyckeln till musikladan inte stod att finna. Musikkåren blev utan instrument. Så blev det ingen kvällstjänst den gången.

Den 15. augusti styrdes kosan söderut till Kungl. Huvudstaden. Där förlades truppen i Gardesskvadronens till det yttre förnäma kasern. Mellan studiebesök på olika institutioner övades vakttjänst på K 1 kaserngård in i det sista. Lördagen den 17. gick löjtnant Sundstedts pluton på, medan löjtnant Dahlströms var åskådare på borggården.

På söndagen, som gynnades av strålande väder, var det extra festivitas. Före avmarschen från Armémusei gård lämnade vakthavande kaptenen, kapten L. Broman, av regementets högvaktskontingent till regementschefen överste A. Henriksson. Sedan denne inspekterat och funnit allt i sin ordning, marscherade vakten med kamratföreningens musikkår i täten upp till slottet. Där hade bl. a. general Göransson, överstarna Berggren, Henriksson och Sundstedt samt major Frykberg infunnit sig för att övervara högtidligheten. I sina

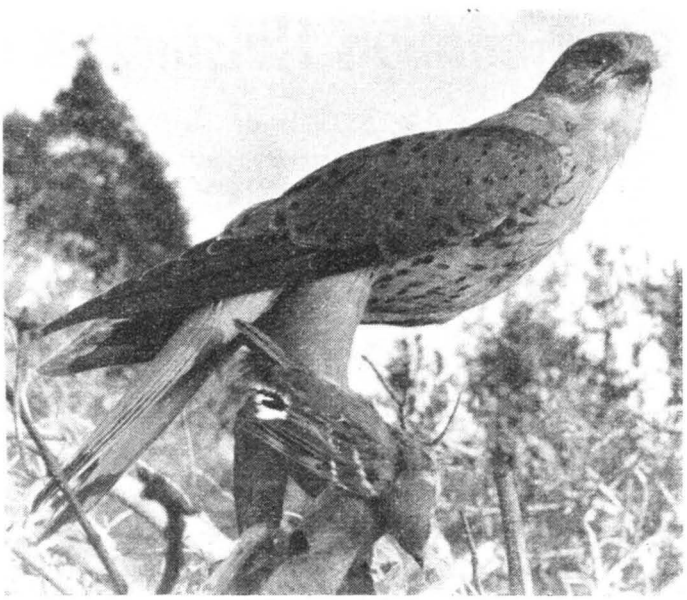
Överste Henriksson, major Lövsund och kapten Broman under vaktavlösningen.

vita hjälmar, remtyg och damasker gjorde hälsingesoldaterna en verkligt stilig avlösning, allt medan tonerna av regementets gamla marsch ekade uti slottsvalv och gränder. Musikkåren gav under avlösningen en uppskattad konsert under ledning av sin dirigent, musikfanjunkare E. Åkerlund.

Forts. sid. 22

På Vitgrund studerades fisktärnan och hennes bo.

Tornfalken med frukostmål på övningsfältet.

Fågelstudier

En givande fritidssysselsättning under militärtjänsten

Regementet har under de senaste åren haft möjlighet att erbjuda personalen tillfällen till rolig och nyttig fritidsverksamhet.

En av de många kurserna har omfattat fågellivet i bygden. Sammanlagt har tre sådana kurser genomförts med omkring 15 elever per kurs. Kursledaren, Kapten Ove Dahlström, redovisar här valda delar av kamerafångsten under dessa kurser.

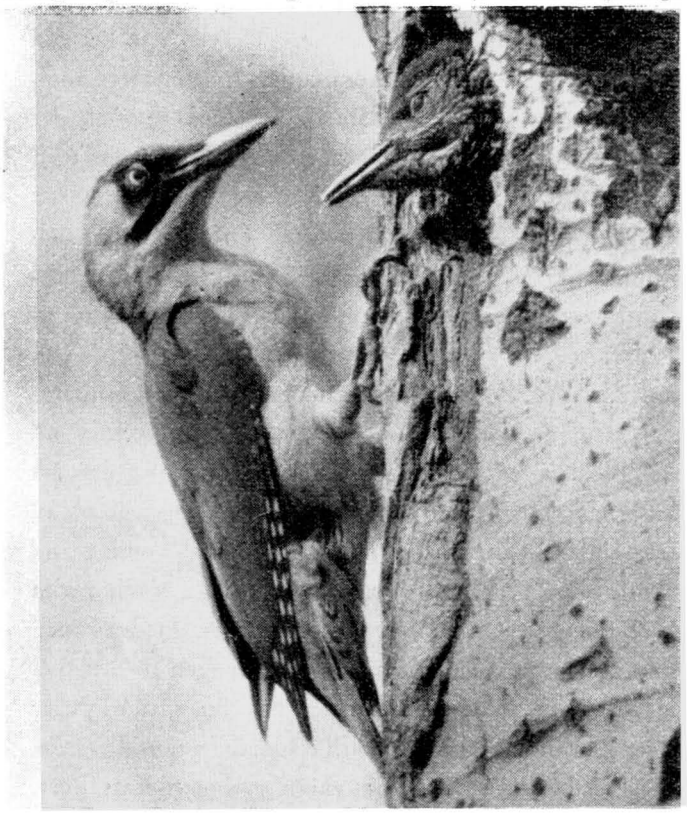

Knölsvan ruvar i Mårdängssjön.

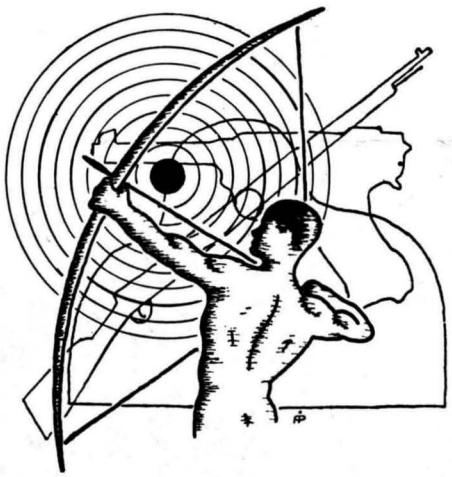
Snöskata bevakar övningsfältet.

Gröngölingen och dess unge har trotsat skjutfältets avlysning.

IDROTT och SKYTTE

Den robusta konditionen är kanske icke lika allmänt utbredd hos våra ynglingar nu för tiden som hos de »gamla hälsingarna».

Viljan finns dock och tillfällena till träning äro rika såväl under tjänstetid som under fritiden.

Att träningen under året givit resultat bevisas bl. a. av alla de kompetensmärken som erövrats i skytte och idrott. Sålunda erövrades under 1957/1958 375 st av arméns skytte-medaljer och märken, 45 st friidrottsmärken, 328 st fältidrottsmärken och 76 st skidlöpar-märken. I höjandet av simkunnigheten bland våra ungdomar har regementet verksamt bidragit. Det gångna årets simkunnighetsprocent var 82,62. Under 1. tjänstgöringen lärde sig 185 att simma.

Regementets personal har svarat för många s. k. topprestationer vid lokala och nationella tävlingar. Utrymmet medger icke att allt i den vägen redovisas här. Några axplock ur resultatslistorna får räcka:

SKYTTE

Gevär och kpist

I Gästrikemästerskapet i fältskytte belades 2.—4. plats av mfj Erik Åkerlund, fj P. K. Apelgren och at Sagvard Nordmark.

Gefle skyttekrets fältskytteserie 1957—1958 vanns av I 14.

I kretsens mästerskapstävling belade at Gösta Näslund 2. pl och lt Erik Persson 5. plats.

Fj Arne Hjelm segrade i tävlingen om Elitpokalen i Söderhamn.

Serg Rune Berlin belade 5. plats i militärmästerskapen på gevär och regementets lag kom på 6. plats genom serg R. Berlin, at S. Nordmark och lt F. Alnevik.

Föreningmästare 1957: i fältskjutning at Gösta Näslund och i skolskjutning at Sigvard Nordmark.

Regementsmästare med kpist, öfu Göte Lindström.

Pistol

Kretsmästare i skolskjutning fj Arne Hjelm och i fältskjutning fjr/r Hjalmar Ohlström.

Kretsmästerskap i lag 1. I 14 genom kn Olle Rydvall, fj L. P. Gustavsson och fj/r Hj. Ohlström.

I tävlingen om »Bernadottes Minne» segrade I 14:s fem- och tremannalag genom kn O. Rydvall, fj L. P. Gustavsson, fj A. Hjelm, thv K. G. Höök och fj/r Hj. Ohlström.

Föreningsmästare 1957: i fältskjutning fj L. P. Gustavsson och i skolskjutning thv K. G. Lööv.

IDROTT

DM i fälttävlan 8/6 1958 i Ockelbo

Seniorer: 1. lt K. E. Björk, 3. lt B. Nilsson.
Lag: 1. I 14 (lt Björk och Nilsson samt serg A. Nordin).

II. MID fälttävlan 10/6 i trakten av Bräcke

Seniorer: 2. lt K. E. Björk, 3. lt B. Nilsson.
Juniorer: 2. vpl 390315—771 B. Eriksson 9. komp.
Lag: 2. I 14 (lt Björk, Fredriksson och Nilsson, serg Jonsson och ffm J. Eklöf.

SM i fälttävlan 15/6 i trakten av Kristinehamn
(264 deltagare och 60 lag)

18. lt K. E. Björk och 35. lt B. Nilsson.
Lag: 5. I 14 (lt Björk, Nilsson och ffm Eklöf).

SM i fälttävlan i Strömsholm (ridning)

2. kn O. Barkander.

II. MID tävling i militär 5-kamp

1. lt G. Fröderberg, I 14, 3775,2 poäng.
3. vpl korpral Larsson, I 14, 3101,8 poäng.
4. » Björk, I 14, 2995,8 poäng.
5. korpral Wickblom, I 14, 2995,0 poäng.

I lagtävlingen segrade I 14 på 9872,9 poäng genom lt Fröderberg, korp Larsson och vpl Björk.

II. MID budkavlelöpning till fots

I 14:s lag 2 placerade sig som 4. lag genom krp Persson, ffm Eklöf och lt Fredriksson.

Forts. nästa sida.

Kompaniets bäste soldat 1957-1958

Bataljonschefen Carl Eric Almgren lyckönskar guldmedaljörerna.

Regementets förtjänstmedalj i guld med diplom har tilldelats följande värnpliktiga, som utsetts till kompaniets bäste soldat 1957/1958:

Livkomp. Nils Erik Åberg, Bollnäs
5. komp. Jan Olof Olsson, Rörberg
6. » Bengt Henning Blomqvist, Ljusne
7. » Bengt Olov Eriksson, Stråtjära
9. » Stig Wengelin, Gruvberget
10. » Torsten Walfrid Johansson, Avesta

Forts. från föregående sida

Terränglöpning

Fredagen den 11. juli startade 600 värnpliktiga samtidigt i en terränglöpning 3000 m.

Tävlingen genomfördes utan missöden och gav genljud i pressen även utanför Gävle.

Resultat:

A. Kompanitävlan

1. 2. komp 15 min 1 sek
2. 5. » 15 » 36 »
3. 9. » 15 » 51 »
4. 7. » 15 » 52 »
5. Liv » 16 » 3 »
6. 10. » 16 » 18 »

B. Individuellt resultat

Vpl (åldersklassen)

1. Per Ulfs Larsson 2. k 11 min 17 sek
2. Gunnar Ehn 5. k 11 min 21 sek
3. Sune Fors, Liv, 11 min 37 sek

Befäl

1. Korp Wessling, 10 k, 11 min 55 sek
2. » Österdahl, 2. k, 11 min 56 sek
3. » Persson, 10 k, 12 min 19 sek

Från starten i årets mästerskap i terränglöpning.

Från utlandet

Fanj. Lennart Stoltz, Hälsinge regemente, som våren 1956 vistades vid olika brittiska militärförband, berättar här om de engelska »lördagskrigarna».

En brittisk motsvarighet till vår Frivilliga Befälsutbildningsrörelse utgör den s. k. Territorialarmén. Denna försvarsgren har mycket gamla anor i England och räknar sin tillblivelse redan under Elisabeth I:s regeringsår. Det var närmare bestämt vid det tillfälle, då holländarna förberedde en erövring av de brittiska öarna men tillbakaslogs vid Greenwich Skansar av det i all hast uppbådade lantvärnet. Senare i tiden sökte Napoleon genomföra ett invasionsföretag men även då uppträdde lantvärnet som landets räddare. Dessa ihoprafsade milistrupper saknade dock det officiella stöd, som de så väl behövde och det skulle dröja ända till 1907 innan man i England kunde läsa följande kungörelse: »Hädanefter skall Bondeståndet och Frivilliga utgöra Brittiska försvarets andra linje».

Den brittiska undersåten älskar inte direkt kasernområdenas exercisplaner och det nya »vapnet» kom till under mycket stark opposition. Denna varade emellertid inte länge, ty man förstod lite till mans, att det var ärbara och fosterlandsälskande män, som här gjorde sin insats genom att förkovra sig i vapenhantering till landets försvar. Inte längre såg den civile medborgaren med roat förakt på den skara män, som med den reguljära arméns avlagda vapen övade försvar i Hyde Park på lördagseftermiddagarna. Man log inte längre åt de imaginära granatnedslagen från de urmodiga kanonerna vid Marble Arch och tidigare smeknamn sådana som »Dogpatters» och »Saturday-afternoon-soldiers» föll i glömska och ersattes med det mer tilltalande »The Terriers».

Territorialarmén hade vid 1. världskrigets utbrott inte någon skyldighet att kämpa utanför landets gränser, men 1914 anmälde sig medlemmarna frivilligt att biträda sina bröder i den reguljära armén, som då enbart bestod av yrkessoldater. Allmän värnplikt infördes nämligen först under det senaste kriget. Så kämpade i Flandern »lördagskrigarna» sida vid sida med yrkesarmén och höll där de preussiska elittrupperna stången. Vid fredsslutet hade Territorialarmén inte mindre än 26 divisioner på utländsk mark och dessa styrkor återvände nu till sina civila värv, till vävstolarna, gruvorna eller butiksdiskarna.

Men »Kriget som skulle göra slut på alla krig» hade icke lyckats i sitt vällovliga uppsåt och de efterföljande fredstraktaten bidrog inte till att dämpa oron i världen. Den brittiska frivilligarmén fortsatte sitt utbildningsarbete på hemortens vapenövningsplatser.

När det 1939 åter blev aktuellt för England att försvara sina landamären, stod Territorialarmén åter

Fanjunkare Stoltz överlämnar Svenska Underofficersförbundets standar till chefen för 24. Brittiska Territorialregementet, general Windsor.

beredd och när samma år den brittiska expeditionskåren for över till Frankrike, bidrog de frivilliga med flera divisioner. När så efter Dunkirk de brittiska styrkorna återvände för att med alla till buds stående medel försvara sina öar, stod »The Terriers» redo att räcka yrkeskollegerna handen till gemensam kamp. »Lördagskrigarna», söner till de soldater, som med sitt kunnande och sitt mod förbryllat »Kaiserns armé» under 1. världskriget, voro nu redo att ta sig an den tyske efterträdaren. Vid denna tidpunkt infördes allmän värnpliktsutbildning. Stora skaror av oövade män flockades i armén, men som tur var, fanns här nu utbildade ledare och instruktörer ur bl. a. Territorialarmén. Dessa män, som offrat fritid och pengar på sin egen utbildning åtog sig nu uppgifter, som kanske många gånger översteg deras förmåga, men de gjorde sitt yttersta och resultatet var hedrande.

Vid 2. världskrigets slut mattades helt naturligt intresset för den frivilliga utbildningen, men fortfarande utbildas stora kontingenter på hemortens övningsplatser, ty det brittiska folket vet, att historien har en förunderlig förmåga att upprepa sig!

I dag består Territorialarmén av tvenne sammankopplade kategorier. Värnpliktiga, som fullgjort sin 2-åriga värnpliktsutbildning, äro bundna att under 3½ år ingå i T-armén och under denna tid fullgöra 60 dagars vapenövning. Den andra kategorien är sådana, som på grund av sitt viktiga arbete, kolgruvearbetare, polismän o. s. v. icke äro värnpliktiga, men frivilligt undergår vapenutbildning. De senare behöva icke längre släppa till sin fritid i samma utsträckning som tidigare, ty regeringen har bestämt att arbetsgivaren skall bevilja ledighet i den utsträckning utbildningen kräver. Vidare utgår resebidrag och viss dagavlöning vid inställelse till frivillig militärutbildning. Numera ingår även kvinnlig personal i frivilligarmén. Såsom lottor, ordonnanser, mekaniker m. m. fullgöra de sin tjänst inom staber och underhållsorgan.

S.

STYRELSEBERÄTTELSE

På Svenska Flaggans Dag 1957 premiärspelade föreningens musikkår på Strömvallen. Både marsch- och konsertmusik. Spelet klingade bra och framförallt klingar — fortfarande.

Solen sken över Regementets Dag som åter gick i regementschefsbytets tecken. Överste Axel Henriksson höll, efter korum, högtidstalet där han varmt talade om förhållandet mellan regemente och bygd. Han erinrade om det pågående arbetet med regementets historia och rekommenderade besök på det inrättade regementsmuséet.

Så följde ryttartävlingar, familjesöndag i regementsparkens gröngräs med ungar som tjatade om och åt glass, åkte traktortåg och red på riktigt. Allteftersom solen sjönk blev besökarna vid nöjesanordningarna yngre till sinnes men äldre till åren.

All reda och ordning kullkastades av stridsövningen, som förmörkade solen, tystade sorlet och förhäxade hur många pojkar (från 2—90) som helst.

Vid middagen i regementets exercishus — matsalen var stängd för reparation — utdelade överste Berggren, i närvaro av överste Henriksson, föreningens plakett till regementets förutvarande chef, generalmajor Göransson.

Efter middagen följde flergrensstafetten, nya besök i parkten alltintill kl 24.00, då stort tapto spelades.

Vid årsmötet valdes i generalmajor Göranssons ställe, överste Henriksson till vice ordförande.

Styrelsen har nu följande sammansättning:
Överste Hans Berggren, ordförande
Överste Axel Henriksson, vice ordförande
Överstelöjtnant Arne Dyberg, vice ordförande
Kapten Gert Nilsson, sekreterare
Förvaltare E. V. Andersson, kassaförvaltare
Riksdagsman Per Persson
Landstingets ordörande Edvin Jansson
Överstelöjtnant K. G. Sohlén
Riksdagsman Jon Jonsson
Häradsdomare O. Östling
Löjtnant E. A. Pira
Vaktmästare H. Månsson
Häradsdomare J. A. Andersson samt
Hemmansägare Einar Berlin

revisorer:
Banktjänsteman R. B. Engström
Herr P. M. Persson
Vaktmästare A. Rosengren

revisorssuppleanter:
Redaktör E. Wickberg
Furir J. Trygg
Stadsmäklare Folke Löfgren

valberedning:
Kapten Sten Söderhjelm
Bankkamrer C. Müntzing
Ingenjör T. Ygge

valberedning suppleanter:
Polisman B. Hofvenstam
Musikfanjunkare K. A. Lennström
Fanjunkare L. P. Gustavsson

Kassans ställning den 31/12 1957:

På bank	3.309: 11
Postgiro	2.950: 07
Kontant	501: 41
Summa kronor	6.760: 59

Gävle den 26 augusti 1958.
Gert Nilsson
Sekreterare

Forts. från sid. 17

Kamratföreningens musikkår konserterade på borggården när Hälsingarna gick vakt.

Så var då »premiären» över. Spänningen inför den stora dagen hade förbytts i allmän och stor tillfredsställelse över det sätt varpå livkompanisterna skött sin honnörsvakt.

Även årets plutonchefsskolor ha fullgjort högvaktstjänst i Stockholm. Kanske vågar man hoppas på att högvaktskommendering i framtiden kommer att bli tradition för Livkompaniet.

K. Björkenstam
Kadett

Svar på frågorna på sid 13

1. Skolpojken i uniform är nuvarande överbefälhavaren Nils Swedlund som gymnasist.

2. Skolpojken längt till höger å bogserbåten är nuvarande generalintendenten generalmajor K. G. H. Kring. Han tjänstgjorde, tillsammans med en del andra skolpojkar, som handräckning vid en landstormsövning sannolikt 1912.

Skräddare Borg

Ett 50-årsminne upptecknat av en äldre sedan länge pensionerad officer.

På »Gamla Mohed» fanns omkring sekelskiftet en gammal »civil militärskräddare» Lars Borg, gemenligen kallad »Gubben Borg», någon gång »Mäster Borg».

Borg var född i Hanebo socken och hade i unga år varit soldat vid Livkompaniet, men nödgats taga avsked från den aktiva tjänsten och ägna sig åt skrädderiyrket sedan han vid en skenfärd efter häst hemma på roten råkat bryta sitt högra ben. En kvacksalvare hade troligen haft sin hand med vid spjälningen av benet, ty dels hade benet blivit alldeles för kort och dels så krokigt, att när man såg Borg stående och bakifrån, bildade benen stora bokstaven D. Han var en språksam människa. När man mötte honom stannade han ofta för att munhuggas. Alltid hade han något lustigt att säga, och aldrig var han svarslös, och som han stammade och vid stamningen gjorde några komiska grimaser med ögon, kind och läppar försummade jag aldrig att stanna och studera honom. Han visade ej någon överdriven respekt för befälet. Den enda han hälsade på genom att avtaga skärmmössan, som i regel satt i nacken, var »Räjjem-m-mentschefen».

Alla övriga saluterades genom att hastigt slänga upp högra handens krokiga pekfinger endast i riktning mot mösskärmen. Någon gång kunde det hända att han på skämt uppträdde som civilklädd disciplinerad soldat, gjorde ställningssteg samt honnör med sitt krokiga pekfinger. Han var en kraftig tuggtobakskonsument, vilket alltid syntes utanpå, och försmådde ej spirituosa.

Han gjorde täta omotiverade besök i officersmässens skänkrum och då alla visste vad besöket gällde, behövde han ej gå törstig därifrån.

För sitt skrädderi hade han fått sig lokal anvisad i musikpaviljongen och till hjälp hade han son och dotter, vilken senare var särskilt duktig att passepoilera vapenrockar och pantalonger. Borg med familj inställde sig vid inryckningen varje år lika punktligt som befälet och var genast beredd att mottaga persedlar för reparation. Han reparerade bra och framför allt billigt, vilket senare ej var oväsentligt för en underlöjtnant med 100 kr i mån + 3 kr per tjänstgöringsdag, då man förbrukade både 2 à 3 gånger detta belopp.

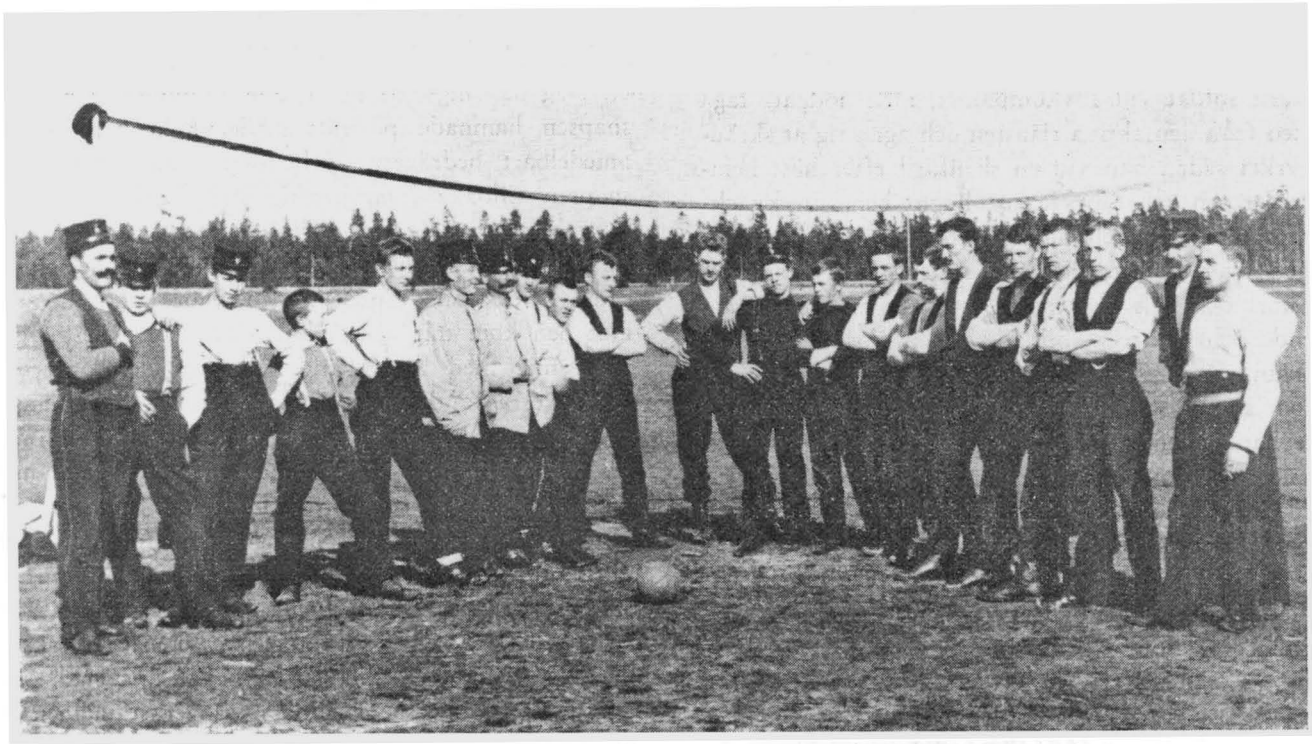
En dag kom jag in i officersmässens skänkrum. I rummet stod en grupp officerare. På kassörskans disk stod ett stort snappsglas fyllt till bredden. Vid disken med front mot glaset stod gubben Borg, tydligen redan något beskänkt och tittade leende och förtjust mot glaset. Emellertid hade någon spjuver fyllt glaset med vatten. Men både jag och Borg trodde att det var brännvin i glaset. Borg såg förtjust ut, ögonblicket var inne, han förde sakta fram sin öppnade hand, fattade glaset, höjde med van hand och en svag dallring detsamma, böjde huvudet bakåt och snapsen hamnade på rätt ställe. Men han märkte omedelbart bedrägeriet och fortare än kvickt kom snapsen tillbaka i en kraftig stråle rakt i väggen. Borg blev vred då ett hejdlöst skratt brast löst, och särskilt vände sig hans vrede mot mig. Ögonen gnistrade, han visade tänderna och knöt båda nävarna mot och kom mig obehagligt nära. Jag sköt gubben ifrån mig med båda händerna, men den oavsedda och överraskande effekten att han föll baklänges och satte sig på golvet, slog huvudet i disken med ett ljud ej olikt en bastrummas. Jag blev rädd men lugnade mig, då jag så att han utan hjälp kunde resa sig upp. Han slängde mig en om möjligt ännu ilsknare blick än förut, men plötsligt, liksom han fått en ingivelse, vände han sig hastigt om och försvann i hastig takt i riktning mot skrädderiverkstaden. Jag trodde saken härmed var utspelad. Jag tänkte ej på mina persedlar i hans verkstad, men — det gjorde gubben Borg. Jag gick därpå upp i mitt rum i officersbyggnadens tredje våning.

När jag suttit där en stund fick jag höra ett stampande i de gamla knarrande trapporna i den gamla träbyggnaden. Ljudet kom närmare. Undrande vem det var gick jag ut i korridoren. Det var gubben Borg med mina klädespersedlar på armen och över axeln. När han fick se mig i andra änden av korridoren ökade han farten till halv språngmarsch och ropade: »Läkareson hälp dej själv», varpå han kastade alla kläderna över mig och försvann. Den sommaren vågade jag mig icke ned till hans verkstad. Borg tittade bort när han mötte mig. Men utryckningsdagen kom och den var ju en glädjens dag. Alla ställde vi färden till Bergviks järnvägsstation, även Borg och jag, men ovetande om varandra. Men på Kilafors st:n, där tågombyte ägde rum, fick jag se gubben Borg upprymd, glad och gestikulerande. Han kom mig närmare. Jag tänkte: »få se hur det här kommer att sluta». Nu fick han se mig, där jag stod i uniform. Med båda armarna utsträckta kom han emot mig och lovade å egna och mina vägnar »att vi ej skulle hy-hy-hysa något agg mer mot varandra». »Skräddarfreden» var sluten i god tid till nästa års möte på »Gamla Mohed».

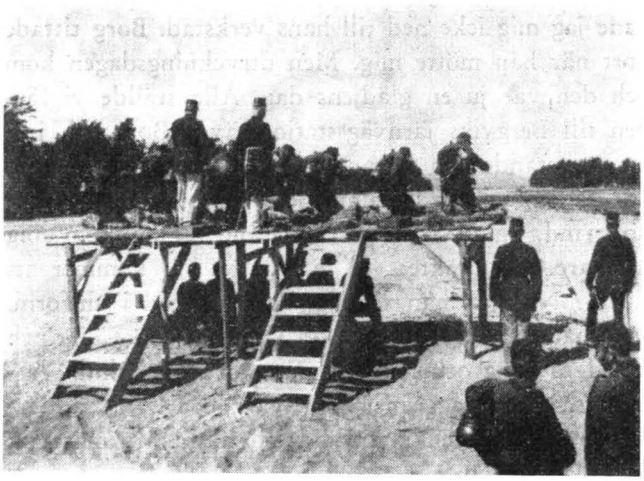
Gubben Borg är död sedan många år. Hans stoft vilar på Hanebo kyrkogård. Frid över hans minne!

Minnesbilder

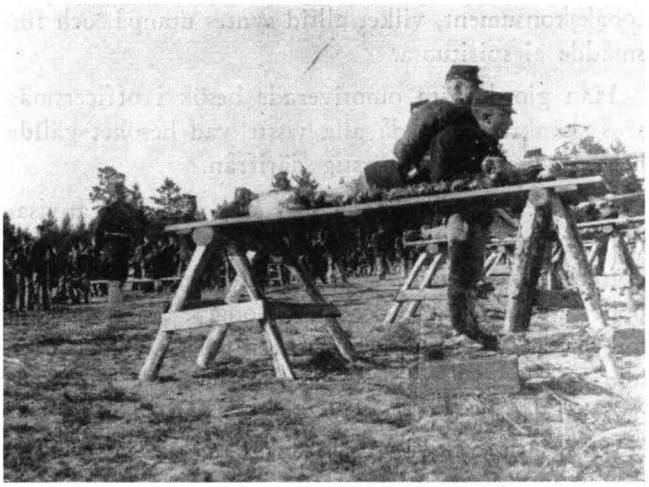
sammanställda av major Nils Frykberg

Musikkårens personal vid fotbollsträning å Mohed mot slutet av 1890-talet. "Musikgrabbarna" voro de enda som kunde slå Sandvikspojkarna i fotboll.

Stora skjutbanan, 600 m.-hållet. Å ställningen löjtn. Michelson och kapten Rettig. Till höger om ställningen överstelöjtnant De la Gardie.

Stora skjutbanan, 400 m.-hållet.

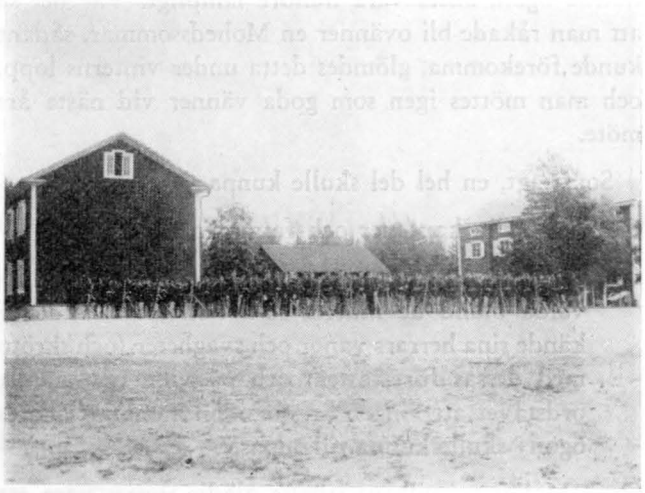
Lilla skjutbanan.
Till höger: arkivbyggnaden. Till vänster: officerarnas stall- och uthusbyggnad.

Vy över exercisfältet, tagen från nordöstra hörnet (snöplogen) 1880-talet.

Kokhus och matsalar. 1890-talet.

Kompanibodarna.

Vid midsommar utklädde sig en del av musikkåren samt gick omkring och spelade i lägret.

Forts. från sid. 12

År 1901:	240 dagar, med 150 dagars första tjänstgöring och tre repövningar om vardera 30 dagar.	Kom på grund av vissa övergångsbestämmelser ej till full tillämpning under Mohedstiden.

Mycket skulle kunna skrivas om livet på Mohed. En gammal lägerplats som denna var i hög grad ägnad att stärka och utveckla kamratlivet inom befälskårerna. De yngre fingo genom äldre kamrater anvisningar om vad som ansågs vara passande i umgänget äldre och yngre emellan samt ifråga om uppträdandet gentemot underlydande. Det hölls strikt på vissa former, som hade hävd inom de militära befälskårerna, men som även tillhörde militärlivets särart i övrigt. Det mesta var av godo, en del skulle kanske, sett med nutida ögon, anses vara mindre lämpligt. Var det så att man råkade bli ovänner en Mohedssommar, sådant kunde förekomma, glömdes detta under vinterns lopp, och man möttes igen som goda vänner vid nästa års möte.

Som sagt, en hel del skulle kunna skrivas:

Om originella kaptener och fanjunkare.

Om alla dessa kalfaktorer, original och trotjänare, utvalda bland de indelta soldaterna, som i detalj kände sina herrars vanor och svagheter (och skröto med dessas förtjänster) och på vilka det gamla ordstävet att »ingen är stor i sin kammartjänares ögon» skulle kunna tillämpas.

Om »Moligan», vilkens största glädje syntes vara att trakassera särskilt underbefälet; när spriten gick in kom hälsingeblodet i svallning och kniven satt löst i slidan.

Om stora och starka beväringen Karlsson, som slog sönder arresten, när han omhändertogs i samband med fylleri. Han återsågs, ännu mera »fullvuxen», å Kungsbäck vid mobiliseringen i augusti 1914.

Om stelbente skräddaren Borg, f. d. soldat på Livkompaniet, vilken var ett omistligt faktotum när det gällde att bota skavanker å officerares och underofficerares uniformer, men vilken även kunde yttra sig ganska vanvördigt om det klientel han hade att betjäna — och tjänade pengar på.

Om den mångsidigt begåvade fanjunkaren Fr. Winblad von Walter. En Hälsing! Karl XII:s beundrare, skriftställare, föredragshållare, historieberättare, tecknare och målare. Dyrkare av mannamod, kraft och skönhet.

Om kronans mathållning, vilken skulle komma nutidens, genom den höga levnadsstandarden bortskämda, ungdom att baxna. »Ärter, sluring, sill och potäter» var början på en beväringsvisa, som sjöngs någon gång under seklets början, och vilken torde vara belysande för den dåtida kostens enformighet.

»Ja, se den som icke varit på Mohed han vet icke vad kamrat- och militärliv vill säga», hörde artikelförfattaren en gång en äldre kamrat yttra. Han syntes helt plötsligt vara helt frånvarande — kanske passerade en del glada ungdomsminnen revy i hans inre.

Emellertid, alla vackra sagor ha ett slut — så även Mohedsepoken. Den 3. oktober 1908 ryckte regementet för sista gången ut från sin gamla mötesplats och gick andra öden under olika förhållanden till mötes.

Tvenne världskrig, med åtföljande sociala revolutioner och ett helt nytt Sverige, skiljer oss från den sista utryckningsdagen från Mohed 1908.

Som avslutning tar författaren sig friheten att citera vissa verser ur Gunnar Mascoll Silfverstolpes dikt »Mötesplatsen», en vemodsfylld hyllning till Västmanlands regementes mötesplats Salbohed. Dikten torde kunna återspegla livet på, och saknaden av, vilket indelt regementes övningshed som helst — även Mohed.

— — — — — — — —

Över mässens träveranda
glömskans spindelvävar sväva.
Ingen tid kan dock förkväva
lukten av all punsch, som dracks,
och i klara sommarkvällen
doftar det av hö och ax.
vinden bär försynt ett bud
från ett läns kaptensboställen,
sorlande av sommarljud.

Här i mäktiga staturer
har ett sturskt soldatblod svallat,
medan tyska marscher skallat
eller smattrat dovt som krut.
Och kanhända ett förfelat
ungkarlsliv har gråtit ut
då en månflod skimrat vit
och musiken hade spelat
någon riktigt sorgsen bit.

Liksom lätta vådeviller
löpte somrarna, som slocknat.
Men ibland har luften tjocknat
med ett allvars barska hot.
Susa, träd, om mänskoöden,
som har dansat kring er fot!
Här har många haft kvarter
på sin långa färd mot döden.
Här skall ingen tälta mer.

Nils Frykberg.

Vid val av Eder

Brandförsäkring

bör Ni givetvis anlita

Gestriklands Brandstodsbolag

med dess sedan gammalt låga premier.

Infordra premieuppgift.

Anlita hembygdens
eget försäkringsföretag

Upplysningar lämnas av ordföranden i Edert distrikt och på bolagets huvudkontor, N. Strandgatan 29, Gävle. Telefon 201 43, 261 43 och 164 43, linjeväljare.

SÖDER-NYTT

Gefle Sparbank
har
öppnat
kontor
vid
Södermalmstorg

Telefoner:
20416 och 13916

OLSSONS
BLOMSTERHANDEL

Nygatan 15
GÄVLE

Restaurant
Skeppet

LUNCH
DINÉ
SUPÉ

A'la carte

Goda viner Öl från fat

KONDITORISERVERING

— **Musik** —

Färg-handla

hos

ERIK LINDBERG

Färghandel AB

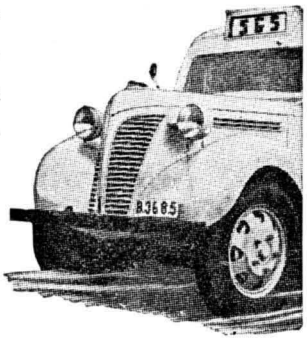
GÄVLE

Centralpalatset tel. 297 40
filial Kristinaplan tel. 201 00

Stor sortering, snabb expedition, sakkunnig personal och låga priser.

Kvalitetsvaror

säljes i c:a 1.300 livsmedelsbutiker i Gästrikland, Uppland och Södertörn (utom Stor-Stockholm)

Stockholm — Gävle Slakteriförening

TRETORN

ledande märke

i GUMMISKOR

Skomagasinet

Drottninggatan 33 Gävle Tel. 23577

Södra Norrlands Trädgårdscentral

Förening u. p. a. SKÅNELAGRET

Drottninggatan 45 - Gävle

Frukt- och Trädgårdsalster
i parti

Grohmanns

Frukt, Choklad
Konfektyrer

Nygatan 31, Gävle
Tel. 20069 & 20637

LIDHOLMS

— hela familjens

MODEHUS

Herrkonfektion	**Gosskonfektion**
Herrekipering	**Gossekipering**
Herrskrädderi	**Herr o. Damskor**
Damskrädderi	**Damkonfektion**

Lidholms

GÄVLE Tel. 29440 • HOFORS Tel. 20304

GOD MAT

till lågt pris i trivsam miljö

Konsum - Restaurangen
i Varuhuset N. Kungsgat. 7 Tel. 261 80
Självservering
Öppet: Vardagar kl. 8—20, Söndagar kl. 10—20

Grillen - Varuhuset
Tel. 261 80
Öppet: Alla dagar kl. 11—20
Lunch - middag - supé - Konditoriservering

Folkets hus Restaurangen
S. Centralgatan 10 Tel. 280 70
Öppet: Vardagar kl. 11.30—19, Söndagar kl. 12—18
Lunch- o. konditoriservering - Terasservering

Restaurang Tre Stockar
Kastsjötorg Tel. 921 00
Öppet: Vardagar kl. 8—20, Söndagar kl. 9—19
Lunch - middag - supé - Konditoriservering
Beställningar emottages

konsum alfa

GUSTAFSBRO

Kadett

När Ni köper
RYGGSÄCKAR
KARTFODRAL
PISTOLFODRAL
TÄLT m. m.

kontrollera att ovanstående varumärke
— "HÄSTEN I HÄSTSKON" —
finns påstämplat. Det är garantimärket
FÖRNÄMSTA SVENSKA FABRIKAT

Sensationell nyhet!
De patenterade *Akka- och Nallo-rygg-säckarna.* Begär att få se desamma hos Eder handlare.

Andersson & Lundqvist A.-B.
GEFLE
Etablerad 1887

Aukt. Skeppsklarerare
Befraktningsagenter
Speditörer - Sjöförsäkringar
Magasineringar

Av STR auktoriserad reseagent

TRAFIKAGENTER FÖR SAS - KLM
PAN AMERICAN - BRITISH AIRWAYS

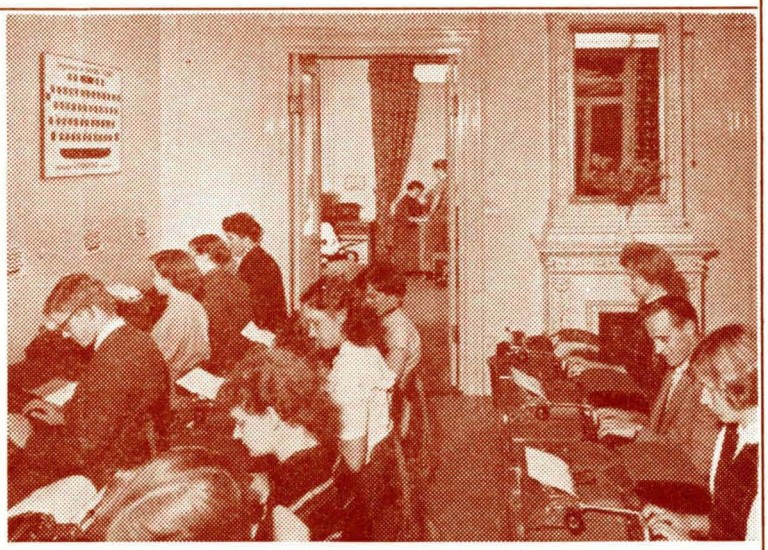
Telegramadress: »LUNDQVISTS»
Telefon: Växel 29860
Telex: 8039 och 8049

Boktryckeri
Bokbinderi

GT GEFLEBORGS TRYCKERI AB
Nygatan 33 Gävle

Åtvidabergsinstitutet

— skolan för maskinskrivning och maskinräkning — skolan där man trivs — med moderna hjälpmedel som snabbare gör Er till en bättre maskinskrivare eller maskinräknare.

ÅTVIDABERGS institutet

Även kvällskurser

N. Kungsgatan 11, telefon 244 40

Bocken 1958
Dokumentet är skannat med upplösningen 300 pixlar/tum (120 pixlar/cm) och är direkt överfört till filformatet PDF (ver 6.0 eller senare). Arbetet har utförts av **Ulf Holmberg 2008-05-07**.